

1386. Iste Beh. af Lovf. om Fæstegodsets Overgang til Selveiendom. 1386

Ende, og det uagtet man erkjender, at det er en Sag, som det er i høi Grad ønskeligt, at man jo før jo heller kommer til en Ende med. Jeg har imidlertid det Haab, og i saa Henseende stoler jeg navnlig paa Virkningen af den Udtalelse, som er falden fra den høitæredede Minister, at Sagen ikke vil blive bragt saaledes af Dage, at den bliver kvalt i Fødselen her ved første Behandling. Jeg skal hertil føie en Tak til den høitæredede Minister for hans Opræden i denne Sag, og for hans Stilling til den i det Hele taget. Skjøndt den vel kan lade en Deel tilbage at ønske fra det Standpunkt, som jeg nærmest kunde føle mig kaldet til at repræsentere — jeg skal dog ganske vist bestræbe mig efter bedste Evne for ikke her at repræsentere nogen Stand eller at see Sagen fra et Stands-Standpunkt — saa kan jeg dog ikke Andet end yde den ærede Minister min Tak for den Velvillighed og Aabenhjertethed, hvormed han har udtalt sig, og fordi han har anerkjendt, hvad der efter min Mening er Hovedpunktet i Sagen: Statens Medveiendomsret i Fæstegodset, og navnlig den betydelige Forskjel, der er mellem den Ret, som Godseteren har over sin Hovedgaard, og den Eiendomsret, som han har overfor Fæstegodset. Jeg troer, at det navnlig var dette Punkt, som igaar ledede den ærede 3die Landstingsmand for 9de Kreds (Mourier-Petersen) forkeert, og som bragte ham i Vildere, saa at han kom til at see et bestemt Brud paa Grundlovens § 82 i det foreliggende Lovforslag. Jeg erkjender iøvrigt, at det er en Mangel ved de Forhandlinger, som vi her føie, at det ikke er blevet undersøgt og konstateret, hvilke Godsetere det er, som ikke ville sælge eller sælge til saadanne Priser, som kunne kaldes rimelige eller billige, og i hvilket Omfang dette finder Sted. Men det er nu engang ikke blevet undersøgt. — Naar ærede Talere have bestridt Fæsternes Medveiendomsret, saa kan jeg ogsaa meget godt forstaae, at de ansee det som en blot Omfrevning for samme, at den Trediedeel af Gaardens Værdi ifølge § 2 skal tilflyde Stats-

kassen, for saa derfra ifølge § 6 at gaae til Fæstere; men jeg kan ikke erkjende det for rigtigt, at de tillægge dette Hensyn en saa stor Betydning, som de gjøre. Den Takke, som i saa Henseende blev fremsat af det ærede 6te Medlem for Iste Kreds (Ploug), skal jeg iøvrigt tillade mig at forfølge lidt videre. Naar man seer hen til hele den historiske Udvikling af vor Fæstelovgivning, saa maa det jo erkjendes fra alle Sider, at den hovedsagelig er givet for at værne om Bøndestanden som Stand. Men, naar det er saa, saa troer jeg heller ikke, at man kan sige, at de tilfældige Fæstere eller de enkelte Fæstefamilier, som ere tilstede i Dieblirket, og som ville faae godt af den foreslaede Lov, repræsentere Bøndestanden i det Forhold, som her omhandles. Jeg vilde derfor ogsaa ansee det for heldigt, om man lod den paagældende Dvotadeel faae en videre Anvendelse. Hvor stor eller hvor lille den Dvotadeel skal være, er jo en Skjønssag. Det er jo intet principielt Spørgsmaal, om den skal sættes til 1/3 eller 1/4, og jeg haaber derfor, at Skjønnet herom ikke skal blive et af de Skjær, hvorpaa den foreslaede Lov kommer til at strande, hvis man kommer videre med den. Men jeg vil paany henstille, om den Takke ikke skulde være verd at overveie, at man af den omtalte Dvotadeel til Statskassen dannede en Fond, som udelukkende havde det Formaal, deels at sætte de Fæstere istand til at komme i Besiddelse af deres Fæstegaarde, som iøvrigt ikke vare saaledes situerede, at de kunde kjøbe, og deels at støtte andre gavnlige Foretagender i Bøndestændens Interesse. Jeg troer rigtigt nok, at man ad den Vej vilde komme til at gaae det almene Vel paa en mere retfærdig Maade ved Hjælp af Erstatningen for den Overveiendomsret, som Staten har over Fæstegodset, end ved at gaae den Vej, som Lovforslaget er slaaet ind paa. Jeg vil tilføie, at det forekommer ogsaa mig, at det ikke kan være behagelige Følelser, naar f. Ex. af to Mand, der hve ved Siden af hinanden, den ene har kjøbt sin